

Czarna pszczoła. Jak skutecznie wspierać jej ochronę?

2021-11-19

Pszczoły pełnią bardzo ważną funkcję w ekosystemach ponieważ zapylając rośliny przyczyniają się do utrzymywania różnorodności biologicznej. To dzięki ich pracy może rozmnażać się blisko 80% gatunków roślin na świecie, a te z kolei są surowcem koniecznym w produkcji żywności.

Wśród licznych gatunków pszczołowych teren naszego kraju zamieszkują mało znane i rzadko widywane gatunki błonkówek, zwane zadrzechniami. Dzięki badaniom naukowym zespołu kierowanego przez dr hab. Anetę Strachecką, prof. uczelni, z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie możemy poznać je lepiej i pomóc im powrócić do ich naturalnych siedlisk.

Zadrzechnie, a konkretnie zadrzechnia czarnoroga (*Xylocopa valga*) i zadrzechnia fioletowa (*X. violacea*) mają charakterystyczny wygląd, który wyróżnia je spośród innych pszczołowych. Potocznie nazywane są niekiedy „czarną pszczołą” - ich ciała są skąpo owłosione i ciemno- lub brunatnofioletowe, a ze względu na swoje pokaźne rozmiary (długość nawet do 3,5 cm) ich pojawienie się wzbudza żywe zainteresowanie. Samice, po odbyciu w sierpniu lotu godowego, zimują w gniazdach, aby na wiosnę, złożyć jaja w świeżo założonych komorach lęgowych.

Niestety, oba gatunki są krytycznie zagrożone, stąd też zostały wyróżnione w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Na początku XXI wieku, zadrzechnię fioletową uznano za wymarłą na terenie naszego kraju. Na szczęście od niedawna ponownie zaczęto odnotowywać obecność obu tych gatunków pszczół w Polsce.

Warto włączyć się w ochronę zadrzechni na tzw. „własnym podwórku” w szkole, na uczelni, w najbliższym otoczeniu stosując się do zaleceń opracowanych przez naukowców z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, które zostały opublikowane m.in. w pracy: "Feasibility of preparing nesting box and luring large solitary carpenter bee, *Xylocopa valga*".

Każdy kto napotka na swojej drodze „czarną pszczołę” może przyczynić się do jej ochrony postępując w następujący sposób:

1. w ciepłych i nasłonecznionych skrajach lasów, w wąwozach, lasostepach, w dolinach rzecznych, w winnicach, a także w przydomowych sadach i ogrodach, na obrzeżach osiedli, na terenach zielonych miast oraz w wiejskich przestrzeniach można pozostawiać spróchniałe lub suche drewno (np. ściany drewnianych budynków, płoty, ambony itp.), oraz usychające pnie drzew, w których swoimi potężnymi żuwaczkami zadrzechnie wygrzą korytarze o średnicy około 1,2 cm służące im jako bezpieczne miejsce do składania jaj;
2. można przygotować drewniane kłocki, najlepiej z drewna wierzbowego (*Salix caprea*), z nawierconymi otworami o średnicy 10, 15, 20 mm i długości 10, 15 i 20 cm. Nie należy stosować żadnych substancji konserwujących do powlekania drewna. Kłocki należy umocować na wysokości 3 metrów, w miejscach osłoniętych od wiatru i deszczu, np. przy stodołach, altanach
3. należy zapewnić bazę pokarmową w bliskim sąsiedztwie gniazda zadrzechni. Owady te preferują takie gatunki roślin zielnych jak: komonica zwyczajna, kozibród łąkowy, świerzbica polna, orlik pospolity, cieciora pstra, żmijowiec zwyczajny, lebidka pospolita, mierznicza czarna, koniczyny oraz drzewa i krzewy: szczodrzeniec, śliwa, głóg czy kruszyna.
4. nie zbliżać się do gniazda, ponieważ w przeciwieństwie do innych pszczół samotnic, zadrzechnie bronią miejsca gniazdowania, niepokojone zachowują się w sposób agresywny, a sprowokowane mogą użądlić. Zbyt często niepokojone, zmieniają miejsce gniazdowania.]

Możemy zrobić wiele dla zadrzechni niewielkim kosztem. Pomóżmy tym pszczołom powrócić do ich naturalnych siedlisk!

Literatura Schulz M., Ścibior R., Badurowicz K., Łoś A., Bajda M., Tyszczyk J., Skowronek P., Piotrowski B., Strachecka A. (2017) Feasibility of preparing nesting box and luring large solitary carpenter bee, *Xylocopa valga*. *Journal of Apicultural Science* 61(2): 263-267. Doi: 10.1515/JAS-2017-0017

Autor: dr Joanna Drozd, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu